

Förord

Först lite historik om Bökevik, nedtecknad av Per Beijer 1980:

"Bökeviks by (fiskeläget) hade på 1750- och 1760-talen tre gårdar och en befolkning på 15-20 personer. Från 1770-talet började befolkningen märkbart stiga till ett 40-tal personer. Den förste yrkesfiskaren dök upp - de flesta andra var bönder.

Vid sekelskiftet 1800 upptar husförhörslängden minst sex bönder men också plötsligt hela fyra fiskare. En förklaring är att bönderna tidigare inte velat släppa till mark för fiskelägesbebyggelse men situationen ändrades efter enskiftet och laga skiftet, då fiskaren inte längre behövde förhandla med hela byalaget om markupplåtelse utan kunde göra en överenskommelse med en enskild bonde.

Utöver bönder, fiskare, tullare och båtsmannen Per Kloker beboddes Bökevik 1800 av två änkor och två inhysesfamiljer.

Inhysesjon var backstugusittare och andra som bodde/var inhysta i någon annans hem eller på någon annans jord utan att vara i dennes tjänst. Det kunde ofta vara fattiga människor som socknen placerat i en familj mot ersättning, eftersom de var oförmögna att arbeta. Det kunde vara äldre personer, föräldralösa barn och personer med funktionsnedsättning. De bidrog med den arbetsinsats de kunde och placerades fram till 1918 i den familj som i en fattigauktion krävde lägst ersättning. *(Ett hemskt sätt att se på människor!)*

Bebyggelsen i fiskeläget har tillkommit från slutet av 1800-talet. Det är uppenbarligen också då fiskeläget uppkom. Östra sidan var till större delen uppbyggd före 1918, medan bebyggelsen på den västra sidan, "Herrskapssidan" med sina sommarhus, till större delen tillkom efter första världskriget."

Vi åker ofta med båten till Bökeviks fiskeläge eller promenerar dit. Ett av husen på vänstersidan (när man kommer in i hamnen sjövägen) ägdes av röst-rättskämpan Augusta Tronning 1857-1932. Huset heter Solvik. Från början fanns det ingen bro mellan fiskeläget och halvön där Solvik ligger utan man fick ta sig dit med båt. Augusta bekostade så småningom en bro dit.

Efter Augustas död övertogs huset av hennes brorsdöttrar. Sista ägaren i släkten var brorsdottern Lisa Grönvall, som avled 1973. Henne minns jag - hon körde en Volvo PV och hon var så kort så hon syntes knappt bakom ratten. Det var grusväg från Ronneby och mamma tyckte vägen var smal, så hon ville varken möta Vierydsbussen eller Lisa, som körde mitt i vägen.

Återblickar

Jag har gått igenom gamla protokoll från Vattenföreningen och Skinnarvikens Intresseförening och här kommer utdrag ur några:

I juli 1968 samlades 28 stugägare för att eventuellt bilda en vattenförening. Innan dess hade vi inte vatten indraget - däremot hade pappa med hjälp av sin bror Bengt fixat avlopp. Torsten Oredsson inledde mötet, pappa valdes till ordförande och Gunnar till sekreterare. En arbetsgrupp hade förberett mötet och när de framlagt två olika förslag ajournerades mötet i 15 minuter medan deltagarna diskuterade förslagen. En styrelse utsågs, bestående av pappa (ordförande), Gunnar (kassör) och Anders Haraldsson (sekreterare). Gunnar blev dessutom tillsyningsman. Tre suppleanter valdes också, varav den ene var K-H Kleremark, så vi på "udden" var väl representerade! 929 kr per fastighet kostade det att få vatten till tomtgränsen.

Sommarvattenledningen skulle hållas öppen 15 april - 15 oktober.

Årsmöte Vattenföreningen 1971: "Styrelsen vill påminna om att vattenanläggningen endast dimensionerats för ett maximiuttag per familj om 30 liter/timme. Som en jämförelse kan nämnas att en vattenspridare av normalstorlek förbrukar ca. 800 liter/timme! Anläggningen är således inte dimensionerad för karbad, stortvätt, biltvätt eller bevattning medelst spridare. Styrelsen litar på medlemmarnas lojalitet i detta hänseende, allt till allas vår trevnad."

Årsmöte 1972: §12: "Ordföranden tackade för visat intresse och förklarade sammanträdet avslutat. I samband därmed framförde Bertil Hansson sitt och övriga medlemmars varma tack för det sätt varpå styrelsen tillvaratar föreningens intressen och han utbringade ett lågmält men hjärtligt 4-faldigt hurra som uttryck för medlemmarnas ärliga uppskattning av arbetet."

Årsmötena hölls i familjen Oredssons "sal" tills deltagarna blev för många - då upplät de istället ladan.

Årsmöte 1975: §11: "Bertil Hansson föreslog att ge Gunnar Fransson ersättning för det extra arbete han utfört utöver sin

ordinarie tillsyn. Trots protester från G Fransson fastställde mötet en symbolisk summa av 75 kronor."

(Gunnar fick några hundralappar för sin ständiga tillsyn av pumpar m.m, så det här var utöver det.)

Till att börja med skötte föreningen inte bara vattenfrågor utan önskemål om telefonkiosk, anläggande av brygga vid Aspholmsvägen, seglingssektion m.m. Bl.a. diskuterades namn på de olika vägarna. Vår lilla väg skulle heta Fjordvägen men det utgick, eftersom endast vi utnyttjar vägen. Istället fick vi ett nummer på Håanabbsvägen. "Fastighetsägaren (=styrelseordföranden) har intet att erinra."

Dessa frågor överlämnades så småningom till Intresseföreningen, som bildades 1970.

Protokoll fört vid möte mellan tomtägarna inom fritidsområdet Bökevik 13 lördagen den 25 juli 1970:

"§1 Gösta Aghed öppnade mötet och hälsade deltagarna välkomna till det första mötet för hela fritidsområdet. Aghed erinrade om att det var hög tid att ta sig an vissa för hela området gemensamma intressen samt att man också mötesvis bättre lärde känna varandra. Vidare redogjorde Aghed för fritidsområdets utbyggnadsnivå: på västra området finns 44 tomter och på östra 24.

§4 Angående uppförande av telefonkiosk: Bästa förslaget ansågs vara vid busshållplatsen. Apparaten avsågs vara av tremyntstyp med SOS-knapp.

Ev. borde badbryggor och badplatser iordningställas här och var. Planer finns på att om möjligt anordna en tennisbana. Information har utdelats genom Lars Malms försorg.

Gemensamt midsommarfirande hade länge ansetts vara ett allmänt intresse.

Ordförande påpekade att hastigheten på vägarna inom området påtagligt hade sänkts med anledning av det skriftliga meddelande som utgått till västra områdets tomtägare.

(Meddelandet syns på nästa sida. Det är alltså skrivet på blåstencil. De "tvenne" ungdomar som nämns är Björn-Olov och jag! Vi fick inget betalt för vårt vägjobb men det hände att någon sommargäst

25

HASTIGHETEN på Bökeviksvägarna

25

Fastighetsägarna inom Bökevik 1³, Västra, ha vid skilda tillfällen enats om en maximal hastighet på vägarna inom området på 25 - 30 km/h. Glädjande nog respekterar de flesta detta önskemål, som uppställt med hänsyn till cyklande barn och promenaderande personer. Speciellt tycks alla kvinnliga bilförare hålla överenskommen hastighet.

Vissa bilförare hålla en relativt hög hastighet tills de märka sig observerade, då de med ett generat leende snabbt nedbringa hastigheten!

Under en följd av år har tvenne ungdomar, utrustade med hacka och kratta, observerats längs vägarna. De ha där fallit ut gropar, krattat ut mittsträngar och ordnat avlopp från vattenpölar. Allt till bilisternas och cyklisternas trevnad! Alla, som passerat de arbetande ungdomarna, ha tackat för arbetet och tyckt att det är utmärkt att det utförts. Detta har emellertid inte hindrat att dom sedan bakom nästa vägrök satt upp hastigheten igen så att gruset sprutet om bakhjul! Är det någon som undrar på att ungdomarna nu tröttnar på sitt gratisarbete? Att gå på gång finna att oförståndiga bilister helt ointetgjort deras försök att få en hyfsad körbana kan ju inte glädja någon!

Vägbanans beskaffenhet tål inte högre hastighet än 30 km/h!!!!!!

Raka ut mittsträngen i en krök så att vägbanan blir slät och passera sedan med 30 km/h så får du se!

Nedanstående tabell visar några aktuella vägsträckor inom området och även de tider, som erfordras för att med viss hastighet tillryggalägga dem:

Km/h	Från vägskiölet vid Oredssons till			
	Hedlunds, Silverbergs	Hansson's	Kleremarks	Pålsons
	900 meter	1000 meter	1100 meter	1300 meter
30	1 min. 52 sek	2 min 5 sek	2 min 17 sek	2 min 42 sek
40	1 min 22 sek	1 min 31 sek	1 min 40 sek	1 min 58 sek
50	1 min 4 sek	1 min 11 sek	1 min 19 sek	1 min 33 sek
60	53 sek	59 sek	1 min 4 sek	1 min 16 sek

Den längsta sträckan tar t ex 2 min 42 sek med 30 km/h och 1 min 16 sek med 60 km/h. Tidsvinsten är således endast c:a 1 1/2 minut! När du befinner dig inom ett fritidsområde, har du då inte tid att offra dessa 1 1/2 minuter för säkerheten till liv och lem? Du kan vinna 1 1/2 minut men kan förorsaka livslång invaliditet eller fruktansvärda tragedier kanske för flera familjer! Är 1 1/2 minuter inom ett fritidsområde värda detta?

Bromssträckorna på grusvägar av Bökeviks beskaffenhet är ungefär vid 30 km/h 15 meter och vid 60 km/h 60 meter. En förarens reaktionstid om 1 sekund erfordrar vid 60 km/h c:a 20 meters vägsträcka.

Om två bilar med en hastighet av 60 km/h möts och bromsning påbörjas så snart bilarnas förare sett varandra erfordras således en vägsträcka om c:a 160 meter för att en kollision skall kunna undvikas.

De vägsträckor inom Bökevik 1³, Västra, som kan uppvisa denna erforderliga "frisiktssträcka" uppgår till endast 1 å 2 st!

TÄNK EFTER Före !!

Enligt många önskemål:

Gösta Aghed

köpte varsin glasspinne till oss.)

§8 Mötet beslöt att bilda en intresseförening och att tillsätta en interimsstyrelse bestående av fem ledamöter (*däribland pappa*).

§11 Beslöt att för arbetsåret 1970-71 uttaxera avgiften 10 kr/ fastighet."

8 augusti 1970, sammanträde med Intresseföreningens interimsstyrelse:

"§3 Utsågs Gösta Aghed till ansvarig att fullfölja ärendet angående anordnandet av telefonkiosk för området.

§14 Styrelsen vill uttrycka sin stora uppskattning av det förnämliga arbete, som Anders Haraldsson utfört vid utformningen och tillverkningen av de uppsatta vägskyltarna.

§17 Gösta Aghed tolkade styrelsens tacksamhet för traktering och tillhandahållande av den arbetsvänliga sitthörnan i Elsa och Åke Blomgrens trivsamma vardagsrum."

13 september 1970: Pappa ledde mötet.

"§22: Hr Aghed meddelade att Anders Haraldsson förklarar sig villig tillverka nummerskyltar i trä att sättas upp vid tomtinfarterna. Beslöt att nummerskyltarna skulle utföras med enbart numret angivet på en träplatta i form av en hand med pekande finger. Hr Haraldsson skulle undersöka kostnaden för sådan skylt.

§27 Hr Aghed förklarade sig stå till förfogande för uppläggning av seglingsbanor. Det gäller exempelvis att utse märken i land, placera ut bojar m.m.

§36 V ordf Aghed (*Åke Blomgren var egentligen ordförande men hade förhinder*) avslutade sammanträdet och riktade ett tack till Ragna och Bengt Lindén för det goda kaffet och den trivsamma miljön kring sammanträdet."

När Eneholmens badvik och brygga anlades 1972 fick frivilliga bidra med 200 kr till badbryggan och 218 kr/båt för båt-bryggan. Vi hade ju egen brygga men pappa insåg att både vi och barnbarnen (endast Åsa var född då) med stor sannolikhet skulle nyttja badbryggan, så han betalade också. Året därpå tillkom 32 kr/person för badbryggan och 43 kr/person för båt-bryggan, då en

grävmaskin anlåtats (*det står faktiskt så*) för bortforsling av sten och uppsnygning av stranden.

1977, årsmöte: §14 "Gösta Aghed, ordförande i Vattenföreningen, meddelade att om tillräcklig stor anslutning kan förväntas så skall en tvättmaskin med myntautomat installeras i Oredssons lada." (*Någon sådan blev det dock aldrig.*)

1976 drogs el in i vår stuga - anslutningsavgiften var 2000 kr. Tänk, i 16 år bodde vi där utan el! Värmdes stugan med öppna spisen, lagade mat på gasolspis, läste i fotogenlampors sken, hade inget varmvatten. Vi och Franssons var sist med att ansluta oss - så på något sätt tyckte vi väl det var mysigt utan el.

1961 var taxeringsvärdet 8 000 kr. 1965 hade det stigit till 16 000 kr (mark 6 500 kr och byggnad 9 500 kr) - 1961 var inte markvärdet med.

1975: mark 25 000 kr, byggnad 20 000 kr.

1987: mark 40 000 kr, byggnad 66 000 kr.

1996: mark 416 000 kr, byggnad 117 000 kr. Alltså en rejäl höjning på bara 9 år och stor skillnad mellan mark och byggnad!

Idag (2021) är markvärdet 2 355 000 kr och byggnaden är värd 749 000 kr.

En dag i början av sommaren 2021 hade Lasse ett intressant samtal med Anders Haraldsson och föreslog att jag skulle intervjua honom om den första tiden här. Sagt och gjort. En julidag slog vi oss ner på Anders och Ingalills altan och intervjun blev så här:

Intervju med Anders Haraldsson 22 juli 2021

Anders arbetade som möbelsnickare hos Bröderna Svensson i Ronneby. De hade stuga i Bökevik (i Osviken, den röda stugan till höger där stigen till Bökeviks hamn börjar) och han var med och byggde om och till den. 1957 lämnade de ved hos Torsten Oredsson och Anders skojade och undrade om han inte hade någon ledig tomt till honom? Torsten tog då med honom längst ut på udden och visade utsikten i alla väderstreck. -"Den här tomten ska du ha!" Så blev det också. Anders var då 25 år och hade tänkt köpa segelbåt

och ingen sommarstugetomt men den var svår att motstå.

På Anders föräldrars tomt i Ronneby stod ett gammalt uthus, 3x6m, som Anders skulle frakta hit. Han som körde mjölken tog med den en natt, kl 4 - lasten var 4 m bred, så de fick inte köra på dagen. Den var även väldigt hög, så de hade en sopborste på taket för att lyfta upp ledningar med. De hade dessutom poliseskort av polischefen själv. Han hade dock varit på fest kvällen innan, så hans fru fick köra bilen. Polisen stannade hos Torsten under tiden och Anders sa till chauffören att "jag får väl betala honom" men det behövdes inte: -"Han får en sup, det får räcka!"

Vägen tog slut vid nuvarande brevlådorna men den fortsatte i en "traktorväg", som ledde till en jaktstuga vid Kleremarks, och där lyckades de tråkla sig ner med lasten, som sattes av på tomten. Mjolkchauffören hade bråttom, för kl 8 skulle han börja köra ut mjölk. Hans lastbil höll inte riktigt utan han fick köpa en ny efter äventyret.

Stugan stod på sned de första åren men Anders var mest ute och seglade ändå, så han bodde inte i den. Om vintrarna var han där och jobbade.

Tomten bestod mest av sten och dem fick han ta bort för hand, inga grävmaskiner till hjälp. Han hade ett "stockaspel" (sten- och stubb-brytare) med vev, som han drog upp dem med. Stubbrytaren var en sorts mobil lyftkran som innan grävmaskinernas intåg gjorde det möjligt att bryta stubbar och flytta stenar. Stubbrytaren har tre ben, varav ett är dubblat och innehåller en vinsch. Se exempel på nästa sida. Den vinschade Anders även upp stugan med, när den skulle flyttas till en jämnare plats.

Invändigt var stugan klädd med masonit (ungefär som vi har gipsplattor idag).

Så småningom byggdes stugan till men Anders hade inte råd att köpa brädor utan han tiggde lite varstans, där byggnader revs eller byggdes om, så han har t.ex. brädor från kyrkan i Bräkne-Hoby och när stadshotellet i Ronneby revs fick han ett nylagt golv. Badhuset revs för att ge plats åt järnvägen och då fick han brädor där också liksom från Brunnsparken - lite här och lite där. En bro över Ronnebyån revs och där fick han formvirke. En snickare sa till

honom att han kunde ta några av de finare, långa brädorna också "så slipper jag spikrensa dem!"

En affär i Ronneby skulle rivras och där fick han ett skyltfönster. Det är nu bytt mot ett 3-glasfönster men i samma storlek.

Tillbyggnaden blev 3 m, så det blev 2 rum och ett smalt kök. Senare byggde han till med ytterligare 3 m.

Då var det sex grindar att öppna från bondgården för att ta sig ner - när vi kom hit var det en grind och en stätta. Ändå tog korna sig igenom ibland, t.ex. natten efter Anders första gräsplätt var klar. Samma sak hände oss när pappa just fått en liten gräsmatta. Korna kanske kände det på sig?

Isoleringen var inte som idag, vilket även vi märkt när vi bytt panel på vår stuga.

När Holmgrens stuga byggdes i början av 1970-talet såg Anders på grävmaskinerna och tänkte att de hade ju varit bra att ha.... "Om jag haft lika många och bra verktyg då som jag har nu så hade jag byggt stugan på halva tiden!" Träden han tog ner på tomten fick han såga för hand.

Vi kom in på lite sidospår ibland, det här t.ex: Torsten grävde för elledning i åkern (gissningsvis på 1970-talet) och några meter ner blev det stopp. Där låg en stor stock,

6 m lång ("Den såg ut som en jättecigarr"). Det var kärträ och Torsten fick den uppsågad i 2-tums plankor i Krooks kvarn vid Guttamåla. Han ville att Anders skulle göra ett runt bord av det, vilket han gjorde. Ett påsklov fick han låna plats i en snickerifabrik i Saxemara och där byggdes bordet, 1,5 m i diameter med tjocka ben och tjock bordsskiva. Bordet finns kvar på bondgården i Marys och Olles ägo. Torsten skickade träet på analys och fick besked om att det är 9600 år gammalt!

Anders har bl.a. gjort klockor av andra bitar och jag fick en! Den blev jag väldigt glad för. Den är inte ens lackad utan träet är väldigt fint.

Mycket av hans berättelse kände jag igen från när Gunnar byggde sin stuga 1960 och pappa så småningom byggde till vår. Även de

"bärgade" virke och annat från byggplatser. Jag fick även förklaringen till något jag tyckte var märkligt när pappa byggde uthuset i slutet av 1960-talet - på långväggen satte han först upp dörrarna, vilket såg roligt ut: två dörrar men inga väggar. Han hade förmodligen fått dörrarna någonstans och då satte han dit dem först och byggde väggarna runt om, så fick de anpassas till dörrstorleken.

Bilderna ovan är från Anders vardagsrum. Översta "Splash"-fotot har Lasse tagit, liksom det nedre till höger. Tavlan köptes först av Svenne, eftersom fingerborgsblomman växte på hans tomt, men Anders fick den när Svenne dog. Blombilderna i mitten har Hans-Ebbe Lindskog tagit (han bor i Nilssons hus på Aspholmsvägen). Segelbilden av Anders och hans båt "Pim" har Lasse också tagit. Anders dotter Pim heter egentligen Paulina men har alltid kallats Pim. Hon bor i San Fransisco och är designer.

Anders var förste tomtägare på denna sidan gården. Hans granne (och kollega) Boris Olsson, som också är slöjdlärare, hjälpte honom

bygga stugan. Anders föreslog att han skulle köpa tomten bredvid, Boris pratade med Torsten och så blev de grannar även här. Anders hjälpte Boris med sin stuga liksom Boris bror Gunnar och sen köpte brodern tomten intill! Gunnar dog ung och stugan övertogs av hans syster, Inger Pålsson. Vid hennes död såldes stugan och revs. Där är nu ett nytt hus (till höger om "Hemliga stigen").

Därefter köpte Gunnar Fransson och hans två arbetskamrater från F17 tomter och vår stuga byggdes av en från Ronneby, som hette Mattsson. Detta var 1959 och året efter köpte vi stugan (som han byggt för att sälja).

Backen från brevlådorna ner till vårt var både pappa, Gunnar och Anders med och sprängde och byggde.

Ju mer jag hör, desto mer förundrad är jag över att mamma gick med på detta! Det var inte ens bilväg ända fram.

De första stugägarna var:

1. Anders Haraldsson 1957

2-5. Rune Melldén, Blysängen, Carl-Erik Johansson och Gunnar Fransson 1959, Aspholmsvägen, Mattsson (vår stuga).

1960 köpte Gösta Aghed Mattssons stuga, som var byggd 1959

6. Bengt Elmfors, Blysängsvägen, före 1963

7. Allan Hedlund, sista tomten på Oredssons ägor, Blysängen (om man ser tomterna från havet)

De här tomterna var sjötomter men från 1964 fick man inte köpa ända ner till havet.

8. Boris Olsson bredvid Eneholmsviken

9. Bernt Gäfvert, Blysängen

10. Torstensson, Blysängen

Melldéns stuga övertogs först av barnen men har bytt ägare. Carl-Eriks dotter Gunilla har deras stuga. Bengt Elmfors bor kvar liksom Bernt Gäfvert (han bor där året om liksom Anders). Hedlunds stuga ägs av barnen och Boris stuga har övertagits av hans systerson (fast Boris lever). Torstenssons känner jag inte.

Den första vägen till höger efter gården hette Svältringsvägen från början och tog slut vid Gäfverts stuga. Blysängen från andra hållet tog slut vid Elmfors. Däremellan gick en stig, som vi kallade "Granet". Idag hade vi snarare fått kalla den "Björket" - där finns inga granar längre. När tomterna mellan Gäfverts och Elmfors bebyggdes gick vägarna ihop och hela slingan fick då heta Blysängen.

Innan jag kommer in på nutiden har det dykt upp några gamla bilder ur gömmorna:

*Min kusin Stefan och jag 1961. Vi står med näsan mot stugan och ryggen mot havet.

*Kaffe på vår altan. Vi ser allmänt enfaldiga ut allihop, av någon anledning. Vet inte när kortet är taget, gissningsvis slutet av 1960-talet.

*Kaffe hos Gunnar 1973. Morfar är med.

*Åsa på hög höjd 1973. Hon står överst på "flaggstångsstubben", som mamma fixade vid Mariannes och Eskils förlovning.

*Kvällskaffe på Gunnars berg tillsammans med Karin och Folke samt

